

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 03-04-2020 r.

Adam Bodnar

II.566.3.2017.MM

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny
ePUAP

Wielce Szanowny Panie Ministrze

W wystąpieniu z dnia 26 lipca 2018 r. (sygn. II.566.3.2017.MM) zwróciłem się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o dokonanie analizy problematyki związanej ze skutecznością środków odwoławczych dotyczących rozstrzygnięć w przedmiocie stosowania i przedłużania tymczasowego aresztowania przez sądy. W związku z powyższym konieczne stało się ustalenie praktyki orzeczniczej sądów okręgowych i sądów apelacyjnych we wskazanym zakresie. W tym celu przeprowadzono kwerendę we wszystkich apelacjach sądowych w Polsce. Jej wyniki stały się podstawą przedmiotowego wystąpienia.

W 2019 r., ukazały się dwa raporty organizacji pozarządowych dotyczące praktyki stosowania (przedłużania stosowania) tymczasowego aresztowania w Polsce.

Jak wynika z przygotowanego przez Helsińską Fundację Praw Człowieka raportu „Tymczasowe aresztowanie – (nie)tymczasowy problem. Analiza aktualnej praktyki stosowania tymczasowego aresztowania”¹, a także z badań aktowych przeprowadzonych przez moje Biuro, przewlekłość stosowania tymczasowego aresztowania w Polsce staje się

---

¹ https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/07/HFPC-Tymczasowe-aresztowanie-nietymczasowy-problem-web_01.pdf (dostęp: 27 III 2020 r.).

ponownie problemem systemowym. Świadczy o tym liczba aresztowanych, która osiągnęła poziom ponad 10% w liczbie wszystkich osób osadzonych.

Z kolei raport Fundacji Court Watch „Aktualna praktyka stosowania tymczasowych aresztowań w Polsce. Raport z badań empirycznych”² wykazał, że w latach 2015-2019 liczba osób przebywających w polskich aresztach śledczych wzrosła o 100%. Wzrasta także długość tymczasowych aresztowań. W Polsce oskarżeni muszą czekać w areszcie śledczym na prawomocny wyrok średnio 9 miesięcy. Tymczasem w większości krajów UE średnia nie przekracza 6 miesięcy.

Przyczyną wzrostu częstotliwości stosowania i długości tymczasowych aresztowań w Polsce jest znaczny wzrost liczby wniosków prokuratorów o zastosowanie tego środka zapobiegawczego. Ze wzrostem tym mamy do czynienia od 2016 roku, a więc od czasu ponownego połączenia urzędów Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego. Mimo lawinowego wzrostu liczby wniosków prokuratorów o zastosowanie tymczasowego aresztowania, sędziowie nie stali się w stosunku do nich bardziej krytyczni. Niezależnie od mnogości składanych wniosków, sądy statystycznie akceptują wciąż ponad 90% z nich.

Fundacja Court Watch wskazuje, że argumenty prokuratorów przyjmowane są często bezkrytycznie, a podstawy zastosowania są niejasną parafrazą przepisów. Najważniejszą wadą postanowień sądów o zastosowaniu tymczasowego aresztowania są lakoniczne, wręcz pozorne uzasadnienia. Ani oskarżony, ani jego obrońca, często nie są w stanie dowiedzieć się, dlaczego sąd zdecydował się zastosować ten najbardziej dolegliwy środek zapobiegawczy. Co ważne, wbrew przepisom, z treści uzasadnień często nie wynika, aby rozważane były wolnościowe alternatywy dla tymczasowego aresztowania i okoliczności świadczące o tym, że należy odstąpić od izolacji oskarżonego.

Fundacja Court Watch w swoim raporcie wskazuje na rozwiązania, które mogą ograniczyć społeczne i ekonomiczne koszty stosowania tymczasowego aresztowania, bez uszczerbku dla prawidłowości postępowań karnych. Wśród nich znajdują się wprowadzenie, wzorem innych krajów, dozoru elektronicznego, zryczałtowanych odszkodowań dla osób niesłusznie tymczasowo aresztowanych oraz zmiana nazwy tego

---

² https://courtwatch.pl/wp-content/uploads/2019/12/tymczasowe_aresztowania_FCWP.pdf (dostęp: 27 III 2020 r.).

środka zapobiegawczego, aby nie mylił się on z karą aresztu, niweczając tym samym domniemanie niewinności.

Z obu wskazanych raportów wynika, że niektóre nieprawidłowości w stosowaniu tymczasowego aresztowania wskazywane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu są w Polsce powszechnie powielane. Stanowią dowód na to, że mamy do czynienia z problemem o charakterze systemowym.

Ponadto, w postanowieniu z dnia 17 lipca 2019 r., sygn. akt S 3/19³, Trybunał Konstytucyjny zasygnalizował Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej istnienie uchybień w prawie dotyczących stosowania tymczasowego aresztowania ze względu na surowość kary grożącej oskarżonemu (art. 258 § 2 k.p.k.) oraz braku jednoznacznie określonych przesłanek przedłużenia tymczasowego aresztowania po wydaniu przez sąd pierwszej instancji pierwszego wyroku w sprawie (art. 263 § 7 k.p.k.) – których usunięcie jest niezbędne do zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Szczęólnego podkreślenia wymaga, że w postanowieniu tym Trybunał Konstytucyjny wprost stwierdził, że obowiązywanie zarówno art. 258 § 2 k.p.k., jak i art. 263 § 7 k.p.k. jest nie do pogodzenia z przepisami Konstytucji RP.

Pomimo wagi przedstawionego problemu i wystąpienia skierowanego w tym przedmiocie do Pana Ministra, dotychczas nie otrzymałem odpowiedzi w tej sprawie.

Pragnę zatem uprzejmie zauważyć, że zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2179 ze zm.) organ, organizacja lub instytucja, do których zostało skierowane wystąpienie, obowiązane są bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 30 dni, poinformować Rzecznika o podjętych działaniach lub zajętych stanowisku.

Rzecznik Praw Obywatelskich jest organem konstytucyjnie umocowanym, który zgodnie z art. 208 ust. 1 Konstytucji RP stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych. Udzielenie Rzecznikowi powyższych informacji jest obowiązkiem prawnym i niedotrzymanie ustawowego terminu, z przyczyn nieuzasadnionych, nie powinno mieć miejsca w demokratycznym państwie prawnym.

---

³ OTK-A 2019, poz. 41.

W związku z powyższym, ponownie zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie odpowiedzi na moje wystąpienie z dnia 26 lipca 2018 r., którego kopię przedkładałam uprzejmie w załączeniu.

Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/

Załącznik:

- wystąpienie z dnia 26 lipca 2018 r. sygn. II.566.3.2017.MM.